

ואנשי המשק עושים יד אחת כדי להסתיר אותה מעיני הציבור

להיות מוכן, אילו אפשר היה להבחין בעלייה בסיוע אחר המילחמה, כאשר ארצות-הברית מסייעת לישראל. לשקם את הצבא ולמלא את מחסניו. אך העובדה היא, שאפשר להבחין בעלייה בסיוע האמריקאי לישראל דווקא לפני המילחמה, כאילו מבקשת ארצות-הברית להכין את ישראל לקראתה.

לדוגמה: ב-1965 הסתכם הסיוע האמריקאי לישראל ב-61.7 מיליון דולר. מתוך זה היו 12.9 מיליון דולר של סיוע צבאי. ב-1966 חלה עלייה פתאומית של יותר ממאה אחוזים בסיוע כולו, והוא הסתכם ב-126.8 מיליון דולר. הסיוע הצבאי גדל ב-50%, והגיע ל-90 מיליון דולר! תמונה רומה חזרה על עצמה לפני מלחמת-הכיפורים. ב-1970 היה סך הסיוע האמריקאי לישראל 71.1 מיליון דולר, והסיוע הצבאי הסתכם ב-30 מיליון דולר. שנה אחר כך, ב-1971, קפץ הסיוע כולו ל-600 מיליון דולר, כשכמעט כל הסכום הזה — 545 מיליון דולר — היו סיוע ביטחוני.

לפני מלחמת-הלבנון היו העליות מתונות יותר. ב-1980 היה הסיוע כולו 1811 מיליון דולר, ובשנת 1981 — 2189 מיליון דולר. הסיוע הצבאי, שכלל מענק ומלווה, הסתכם ב-1980 במיליארד דולר, וב-1981 — 1.4 מיליארד דולר.

הסיוע האמריקאי מורכב ממלווה וממענק כלכלי, וכן ממלווה וממענק צבאי. חלק עצום מן הסכומים האלה נשאר בארצות-הברית, כתשלום לתעשיית המשק האמריקאית, תמורת הנשק שהיא מספקת לישראל. לכן אין שחר לאמונה שמנסים לטעת בקרב הציבור, כאילו "אנו חיים על חשבון האמריקאים". בעיקרו של דבר, המשק הישראלי הוא חי הנושא את עצמו, כאשר הסיוע האמריקאי הממשי, המגיע לישראל, מהווה אחוז קטן מכלל התל"ג.

מדוע הם אינם מסכרים את האמת?

והפרופסורים שבצמרת משרדו אינם מעוניינים להזכיר, כי המילחמה בלבנון היא הגורם העיקרי להידרדרות של המשק הישראלי. הסיבה לכך היא ברורה. הם שותפים לממשלה שהכניסה את ישראל להרפתקה הזכוכית בלבנון. הם אינם מעוניינים להזכיר כי כסף על הכישלון המדיני החרוץ שנחלה המילחמה, היא הביאה גם להידרדרות כלכלית.

אך גם המערך אינו מעוניין להזכיר זאת. ראשית, הוא היה שותף להחלטה על הפתיחה במילחמה, וגם ידע כי לא תהיה זאת מלחמה מוגבלת. ושנית — בדיוק כמו הליכוד, מייצג גם המערך כמה מן המרוויחים העיקריים של המלחמה בלבנון. הקונצרנים ההסתדרותיים הגדולים של תעשיית הנשק הרוויחו מן המלחמה לא פחות משהרוויחו ממנה אליההון הפרטיים המיוצגים בליכוד.

מכאן ברור גם, מדוע לא מעוניינים התעשיינים להזכיר את המלחמה. חלק גדול מהם הרוויח ממנה כסף רב, ואין זה נאה שיאשימו את אותו גורם שהביא להם רווחים נאים בהידרדרות הכלכלית.

שרי-האוצר מטעה את הציבור כאשר הוא אומר ש"כלכלה נכונה" תפתור את בעיות המשק, אך דוברי המערך והפרופסורים מהאקדמיה מטעים גם הם את הציבור כשהם אומרים שיש בידם פיתרון טכני זה או אחר. החולי המרכזי של המשק הישראלי הוא מיבני. כל עוד מופנה שליש ממשאבי המשק להוצאות ביטחוניות אינן פלוציוניות, אין מרפה לחוליו.

מכירת 75 מטוסים כאלה לישראל, במחיר 2.5 מיליארדי דולרים. לקנייה יש משמעות אינפלציונית הרבה יותר מאשר לכל המכונות, מכשירי הטלוויזיה שנוצרו בהן מסחר בגלל הודיאו שקונים הישראלים במשך שנים רבות.

המלחמה והסיוע האמריקאי

קשה להימנע מההנחה שקיים קשר הדוק בין הסיוע האמריקאי שמקבלת מדינת-ישראל, ובין המלחמות שהיא מנהלת. זה היה יכול

הרוחרת, שלה גרמה המלחמה, ובין מדיניות שעררה-מטבע שנקט האוצר, גרמה לכך שכראי היה לייבא לארץ סחורות, שחלקן החליפו סחורות ישראליות שנוצרו בהן מסחר בגלל היעדרם של החיילים המגויסים ליד פסי-הייצור.

הכלכלנים התוקפים את שר-האוצר, מרכיב להזכיר כמה ממרכיבי היבוא, כמו מכונות, מכשירי-טלוויזיה ציבעוניים או מכשירי-וידיאו. משום מה, הם אינם מזכירים כי במחירו של מטוס אפ-16 אחד ויחיד — 33 מיליון דולר — אפשר לייבא לארץ 10 אלפים מכונות או 400 אלף מכשירי-וידיאו. רק עתה אישר הממשל האמריקאי

המבטא את הפער שבין היצוא ובין היבוא.

היצוא קטן — והסעיף העיקרי כאן הוא בייצוא הנשק הישראלי. הקטנה זאת היא תוצאה ישירה של מלחמת-הלבנון. ראשית: חלק גדול מהתוצר הביטחוני הופנה לשוק המקומי, רהינו — לצהל, שעשה שימוש כנשק ובתחמושת לצורך המלחמה. שנית: המלחמה בלבנון גרמה לכידור מדיני המור של מדינת-ישראל, ולהקטנת ההזמנות של היצוא בכלל, ושל יצוא-הנשק בפרט. לעומת זאת גדל היבוא, וגם זאת אפשר לייחס, לפחות באופן חלקי, למלחמה. השילוב שבין האינפלציה

המשק, שכן היא מחסלת את האבטלה הסמויה.

עבשו מסתבר, שלכל הדיבורים האלה לא היה שחר. חלה נסיגה במיעוט של 2% בתוצר הלאומי. כלומר: המשק ייצר בשנת-המלחמה פחות ממה שייצר בשנה שלפניה, כמונחים ריאליים.

הסיבה העיקרית לכך: 18 מיליון ימ"ע-עבודה שאבדו למשק, עשרות אלפי חיילי מילואים גויסו, והם לא יצרו דבר כאשר השתתפו במיל-חמת-הלבנון, ושל רק כילו את משאבי-המשק, ובאותה תקופה הם המשיכו לקבל שכר מלא מהביטוח הלאומי, כאילו הם עובדים.

אחת הטענות שהעלו מסנגרי המלחמה — לא תמיד בגלוי — היא שהמלחמה והגיוס הגדול של המילואים תרמו לכך, שנמנעה אבטלה גדולה כמשק הישראלי, ולכן יש כאן תרומה חיובית. אך אפילו נכונה טענה זאת, עדיף היה, מבחינת המשק, שתהיה אבטלה, מובטל עולה הרבה פחות מחייל-מילואים מגויס. הוא מקבל רק 60% — ולא 100% משכרו, ואינו מכלה כמורית איריות של דלק, תחמושת ומוון. מבחינה זאת, ההוצאה על כל חייל-מילואים מגויס שווה להוצאה על שלושה או ארבעה מובטלים.

ישראל מוציאה בשנים אלה 30% מהתל"ג שלה לביטחון — הרבה יותר מכל מדינה אחרת בעולם. מלחמת-הלבנון הגדילה את שיעור ההוצאה הביטחונית — לעומת התל"ג היורה.

ניצד השכיחה המלחמה על השכר

מלחמה השפיעה על רמת-השכר ועל רמת-החיים של השכירים כמשק בצורה עקיפה — באמצעות האינפלציה. העלייה המהירה במדר מהווה מס יעיל ביותר על השכר — לטובת הרווחים. רוגמה מצוינת לכך ניתנה באפריל, תוספת-היוקר ששולמה בגין החודשים ינואר, פברואר ומרס 1983 כוללה כמעט לחלוטין בגלל עליית המרד הגבוהה בחרש אפריל.

בכחבר הישראלית נוצר רושם — מטעה לחלוטין — כאילו למרות האינפלציה ולמרות שחיקת השכר, עולה רמת-החיים של כל האוכלוסיה, ויש עלייה גדולה בצריכה הפרטית של "כלל הציבור".

יש כאן הטעייה ברורה, שמצביעים עליה הנתונים שפירסם לפני כמה חודשים המוסד לביטוח לאומי. הנתונים האלה מתייחסים, אומנם, לשנת 1981, אך הם מצביעים על עלייה הדרגתית במיספר המיטפות החיות מתחת לקו העוני.

האינפלציה — והמלחמה שגרמה לה — מכיאה לכך שההכנסה הלאומית מתחלקת באופן אנטי-סיוויני. בעלי-חברות, עצמאים, ושכירים בדרגות שכר-גבוהות מוגנים מפני האינפלציה, ורבים מהם גם מרוויחים ממנה. לעומת זאת, מפסידים כל השכירים האחרים מן האינפלציה. ואכן — הנתונים שהתפרסמו לאחרונה מורים על נסיגה בשכר, אפשרי בהחלט, לכך, שתהיה עליה ברמת-הצריכה וברמת-החיים של ברמת-ההכנסה ובברמת-החיים של רוב הציבור, משום ש"כלל הציבור" כולל גם את מתעשרי-המלחמה ומתעשרי-ריה-האינפלציה, שהם מעטים מבחינת מיספרם, אך חלקם הגדול בהכנסה הלאומית די בו כדי לעוות את הסטיטיסטיקה.

המלחמה והגרעון המיסחרי

שנת המלחמה הל גדול בגרעון המיסחרי של ישראל.

אלה תדפיסי השקפים שהוצגו לפני בגין

הנטל הביטחוני ירד, ובכל זאת גדל החוב החיצוני

חלק מהתעשיינים הרוויחו יפה ממלחמת-הלבנון, והם אינם מעוניינים להראות כי היא גרמה להידרדרות. משום כך הם הציגו לפני בגין תמונה מעוותת, כאילו יש התאמה הפוכה בין הנטל הביטחוני ובין התפתחות החוב החיצוני. אך עיון מדוקדק יותר מורה, כי מה שהם מכנים כ"נטל ביטחוני" מופיע בתרשים, כיבוא ביטחוני בניכוי מענקים, שהוא רק חלק מן הנטל הביטחוני. הנטל הביטחוני האמיתי בשנת המלחמה עלה לשחקים — בדיוק כמו הגידול בחוב החיצוני!

הייצוא קטן והייבוא עולה כל הזמן

התעשיינים מבקשים גם בתרשים זה להציג לפני בגין תמונה שהיא מעוקרת לחלוטין מהשפעות המלחמה. הם אינם מזכירים כי הירידה העיקרית בייצוא התעשייתי, נובעת מהירידה הגדולה בייצוא הביטחוני. שחלק גדול ממנה אפשר לייחס למלחמה. גם הייצוא של שרותי המלונאות נפגע בגלל המלחמה, וכן נפגע גם הייצוא האזרחי, בגלל הפגיעה שגרמה מלחמת-הלבנון למעמדה של ישראל.